



Principer för beskärning

Hur vi beskär träd, buskar och rosor i Malmö

Malmö stads gatukontor, december 2006



Förord

Malmös träd och buskar är en ovärderlig resurs för vår stad. Träden och buskarna ger inte bara svalka, skönhet utan vegetationen bidrar också till att stadsluften förbättras. Att ta hand om och vidmakthålla trädens och buskarnas vigör är en av gatukontorets viktigaste uppgifter.

Principer för beskärning är ett policydokument som tagits fram under 2006 på gatukontorets drift- och underhållsavdelning. Skriften är det första exemplet på ett policyprogram för drift- och underhållsfrågor och är tänkt följas av fler där andra verksamhetsområden beskrivs. Målet med denna typ av arbete är att gatukontoret internt men också i kontakten med malmöborna ska ha en gemensam syn på olika typer av skötselfrågor, i det här fallet på beskärning. Skriften skall utgöra ett underlag i det dagliga arbetet och i dialogen med malmöborna om hur stadens träd och buskar sköts. Den skall också användas som stöd i planeringen och i valet av nya träd och buskar.

”Principer för beskärning” skall härmed gälla som policy för hur Malmös träd och buskar skall beskäras.

Malmö 2007-01-25



Gatudirektör

Malmö stads gatukontor

Policydokumentet "Principer för beskärning" är framtaget på uppdrag av gatukontorets drift- och underhållsavdelnings chef Bosse Andersson. Maria Isling har varit huvudansvarig för arbetet. Referenspersoner har varit Peter Ander, Claes Andersson, Nora Bengtsson, Anna Kanschat, Arne Mattsson, Stefan Mattsson, Tomas Terje och Mattias Thelander. Programmet har remitterats inom gatukontoret och kommunteknik. Dessutom har Tim Delshammar, Anna Levinsson och Henrik Sjöman, SLU, Alnarp och Claes-Göran Lyktberg, Svenska trädforeningen lämnat synpunkter.

Som underlag för arbetet har tre skrifter legat. "Byens træer - Beskæringsvejledning" från Københavns kommune - Vej & Park, "Vägledning för bättre trädvård", Arne Jansson, Moviums serie Stad & Land nr 149 och Skötselhandboken, T18:80, Bygghälsorådet. Material har också hämtats från funktionsbeskrivningen som togs fram i samband med entreprenadupphandlingen 2003, Trädplan för Malmö 2005, gatukontorets skrift "Naturinriktad skötsel" från 1993 och gatukontorets informationsbroschyr "Klipp häcken!"

Fotografer är Bosse Andersson, Annika Blomquist, Oskar Falck, Maria Isling, Arne Mattsson, Peter Ozberg och Christina Worsch. Quist AB har gjort illustrationerna på sid 7, övriga illustrationer har Christina Worsch gjort.

Petra Kling-Gutenwik på gatukontoret har bistått och gett råd vad gäller grafisk formgivning och korrekturläsning.

Innehållsförteckning

1. Bakgrund och syfte.....	4
2. Policy och mål.....	5
3. Trädbiolog.....	6
3.1 Gren och stam.....	6
3.2 Grenvedens försvarssystem.....	6
4. Trädbeskrning.....	7
4.1 Beskrningsnitt.....	7
4.2 Rätt årstid.....	9
4.3 Det unga trädet.....	9
4.4 Det mogna trädet.....	11
4.5 Det gamla trädet.....	12
4.6 Formklippning.....	14
4.7 Stamskott/vattenskott.....	17
5. Busk- och rosbeskrning.....	18
5.1 Planteringsbeskrning.....	18
5.2 Föryngringsbeskrning.....	18
5.3 Formbeskrning.....	20
6. Grundläggande funktionskrav.....	21
6.1 Uppstamning.....	21
6.2 Genomgående stam	22
6.3 Trygghetsbeskrning.....	24
6.4 Beskrningar för att öka trafiksäkerhet.....	25
7. Typer av träd i Malmö.....	26
7.1 Solitära träd.....	26
7.3 Gatuträd.....	27
7.4 Formklippta träd.....	27
7.5 Stubbapilar.....	28
7.6 Hamlade träd.....	29
7.7 Skog.....	29
8. Typer av buskar i Malmö.....	31
8.1 Solitära buskar.....	31
8.2 Slutna buskage.....	32
8.3 Häckar.....	32
8.4 Naturlika buskage.....	34
8.5 Rosor.....	34



1. Bakgrund och syfte

Behovet av att klargöra på vilket sätt Malmös träd och buskar skall beskäras har funnits länge. Gatukontoret i rollen som beställare lägger fast principer och policy för hur olika delar i skötselentreprenaden skall utföras. När det gäller beskärning finns det ofta många uppfattningar och många tankar på hur beskärning av träd och buskar skall göras. I detta sammanhang har det i många år efterlysts tydliga principer för hur beskärning skall utföras.

Syftet är att på ett enkelt lättbegripligt sätt beskriva de regler som gäller vid beskärning av träd och buskar. Det gäller hur beskärningar skall utföras, när på året beskärningar skall ske och i vilka stadier under ett träds eller en buskes livslängd som beskärningsinsatser skall göras. Dokumentet behandlar också hur formbeskärningar skall göras av träd och buskar

De krav som ställs på gatukontoret i rollen som väghållare är stora vad gäller bl.a. beskärning. Samma krav ställs även på privata fastighetsägare att hålla efter vegetation på tomtmark. Dokumentet förklarar hur detta skall utföras.

Under de senaste åren har frågan kring trygghet i våra städer väckts. Många malmöbor känner sig otrygga. Att ta bort och beskära träd och buskar har blivit en del i arbetet att öka känslan av trygghet. Skriften visar hur detta skall hanteras.

Syftet är också att beskriva stadens olika sorter av träd och buskar och vilka olika behov och krav dessa har av beskärning. Givetvis kan inte all vegetation behandlas på samma sätt. Olika krav ställs på beskärning av ett gatuträd, i jämförelse med ett parkträd. Det är därför viktigt att alla som skall hantera dessa frågor har samma bild av de krav som olika sorters träd och buskar ställer på sin omgivning.

2. Policy och mål

Träd och buskar har många arkitektoniska funktioner i stadsmiljön. De utgör den gröna miljöns viktigaste arkitektoniska element genom sin förmåga att skapa rum och sammanhang. De har dessutom, både i grupp och som solitärer, stora skönhetsvärden. Träd och buskar är också viktiga i beståndsuppbyggnaden för stadens biotoper och för den sammantagna biotopvariationen.

I ”Trädplan för Malmö” som antogs av kommunfullmäktige 2005-09-01, har en trädpolicy för Malmö lagts fast:

”Att inom hela Malmö skydda, vårda, återplantera och utveckla stadens och landsbygdens träd och trädbestånd.”

Föreliggande dokument får ses som en viktig del i arbetet med att såväl skydda, vårda som utveckla Malmös trädmiljöer.

Det övergripande målet med denna skrift är att få en gemensam syn på hur och när beskärningar av träd och buskar skall göras i Malmö.



När det gäller vården av Malmös träd och buskar är målet att undvika beskärning så långt det är möjligt. Beskärning är oftast en åtgärd som sätts in när trädet eller busken blir för stor för platsen och därmed ett hinder för olika trafikantgrupper.

Träden i vår stad är oerhört betydelsefulla och får därför inte beskäras i onödan. Stora trädvolymer som fått möjlighet att utvecklas fritt förbättrar stadens miljö. Ett träd med kron diameter på 15 meter:

- filtrerar varje år upp till ett ton damm ur den luft vi andas.
- binder stora mängder bakterier och gas av olika slag.
- reducerar vindstyrkan med 50 %.
- producerar ca 1,7 kg syre i timmen vilket motsvarar behovet för 64 människor.
- avger 600 liter vatten en solig dag och ökar därmed den relativa fuktigheten.

Redan vid valet av träd och buske styr man hur stora beskärningsinsatser som kommer att krävas i framtiden. Det gäller därför att välja rätt träd eller buske för rätt plats. Träd och buskar som på sikt blir stora volymer ska inte placeras i trånga utrymmen och träd med lågt svepande grenar bör undvikas i gatumuljöer.

I vissa fall kan dock beskärning vara en tillgång för att skapa variation och karaktär åt en plats. Det är när beskärningen används för att skapa arkitektoniskt strikta volymer. Denna åtgärd är skötselkrävande, med höga skötselkostnader som följd och ska därmed användas restriktivt.

Undantagslöst gäller att ingen beskärning får ske som är till skada för vegetationen. Inte heller får beskärning göras för att gå enskildas önskemål tillmötes, som för att minska trädvolymer pga skugga eller vid stora mängder nedfallet löv etc.

3. Trädbiologi

En viss kunskap om ett träds biologi krävs för att förstå hur trädbeskärning ska göras på bästa sätt för trädets överlevnad.

3.1 Gren och stam

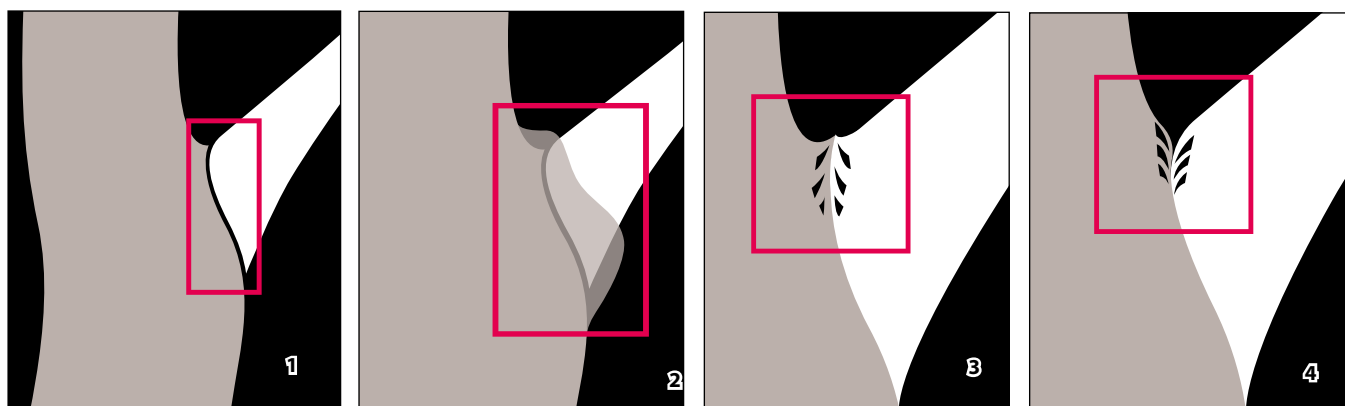
Ett träds växtprocess upprepas varje år. På våren och under tidig sommar producerar grenen ved runt och under grenen, intill fästet vid stammen.

Senare på sommaren växer stamveden över grenveden. Figur 1 och figur 2 visar tydligt på skillnaden mellan grenved och stamved. Det är bara i grenveden som beskärning får ske.

Barken mellan stam och gren pressas på de flesta arter uppåt och utåt och skapar därmed det man kallar grenbarkspåret, se figur 3. Det finns undantag från denna regel. I dessa fall är grenen inte fastlåst till stam och gren. Invuxen bark finns då som regel mellan stam och gren. Gren med invuxen bark har ofta en V-formad fördjupning, som i figur 4. En sådan förankring har en sämre hållbarhet där det finns risk för att grenen plötsligt klyvs från stammen.

3.2 Grenvedens försvarssystem

Träd har ett naturligt försvarssystem mot angrepp av nedbrytande organismer. I denna process skapas en levande väv och en biologisk reaktionszon för att motstå spridning av röta i trädet. När en gren skärs av, skall detta naturliga försvarssystem efterlämnas oskadat.



4. Trädbeskärning

Träd har normalt ingen fördel av att bli beskuret. Beskärning skall utföras först efter noggrann övervägning och grundlig inspektion av trädet. Inspektionen skall inkludera en genomgång av hur trädet mår, trädets växtform, stabilitet och struktur. Resultatet av denna inspektion ger underlag för att utföra en korrekt beskärning.

En biverkning av beskärning är risken för utveckling av röta i stammen bakom och vid snittet. Några släkten som Aesculus, Betula Populus och Prunus har ett svagt försvarssystem och därför bör snitten i dessa trädarter vara små. Andra släkten som Platanus, Quercus, och Tilia har starkare försvarssystem och tål därför större snitt. En annan biverkning är bildandet av vattenskott.

Levande gren med grenkrage - figur 6

Stamved utvecklar ofta en grenkrage vid basen av grenen. Förekomsten av grenkrage varierar från art till art och även grenkragens tydlighet. Kragen består för det mesta av stamved och därför ska grenen skäras av utanför kragen, så nära grenkragen som möjligt. Skadar man grenkragen genom ovarsam beskärning skadar man också trädets försvarssystem.

Död eller döende gren - figur 7

Det skapas vanligen en grenkrage vid basen av en död eller döende gren. Snittet ska då läggas utanför grenkragen.

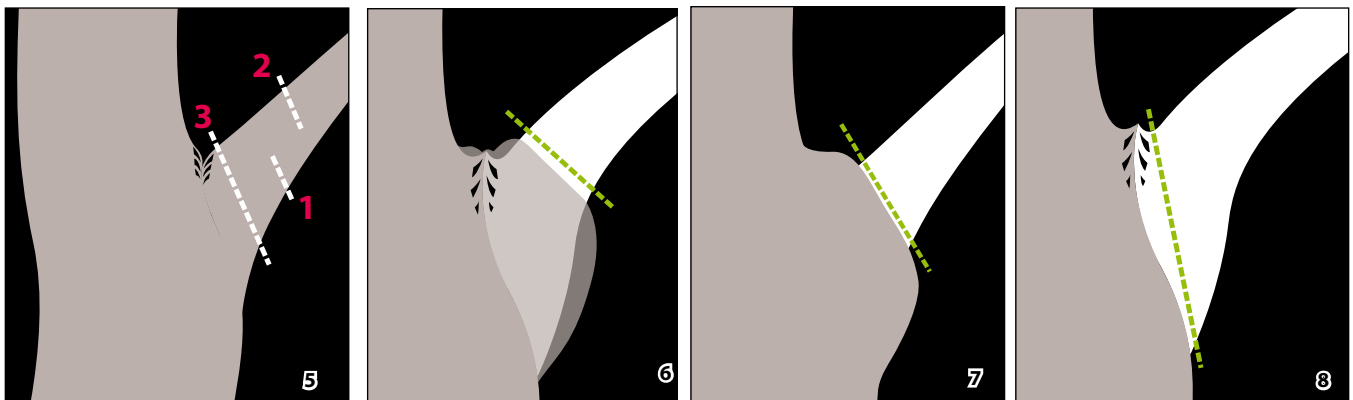
Levande gren utan grenkrage - figur 8

Snittet ska börja utanför barkspåret och följa stammen nedåt, tätt inpå stammen.

4.1 Beskärningssnitt

Slutligt snitt - figur 5

Det är viktigt att en stor gren reduceras etappvis vid beskärning för att undvika fläckningsskador. Det sista innersta snittet kallas slutligt snitt. Diametern av ett slutligt snitt ska vara mindre än $\frac{1}{3}$ av diametern på den stam eller gren som den skärs av ifrån och helst inte större diametern **10 cm**. ”Hellre 10 små snitt än ett stort!”.



Gren med invuxen bark - figur 9

Snittet ska läggas nära in på stammen utan att såra denna.

Tvärsnitt - figur 10

När en konkurrerande stam ska tas bort läggs snittet tätt på den stam som ska sparas och utanför barkspåret. Placeringen av barkspåret bestämmer vinkeln på snittet. Beskärningen ska göras då trädet är ungt för att minimera skaderisken.

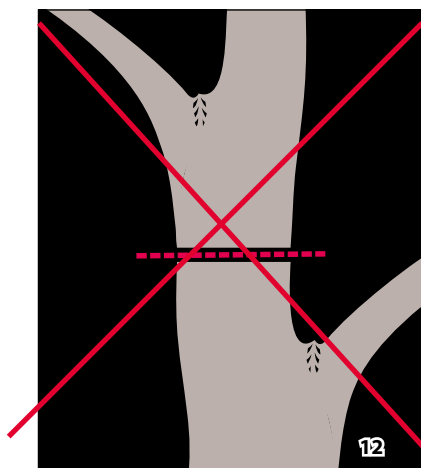
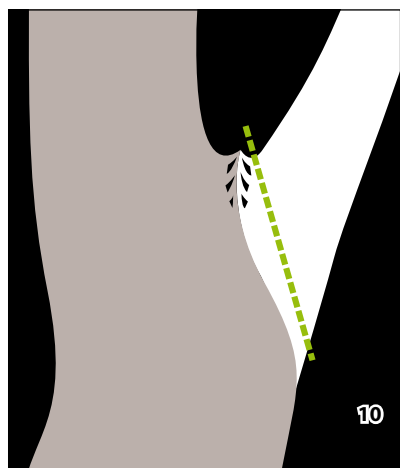
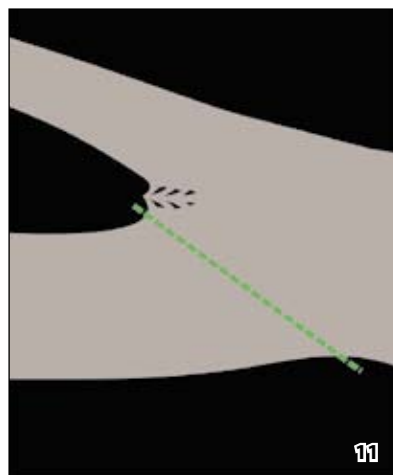
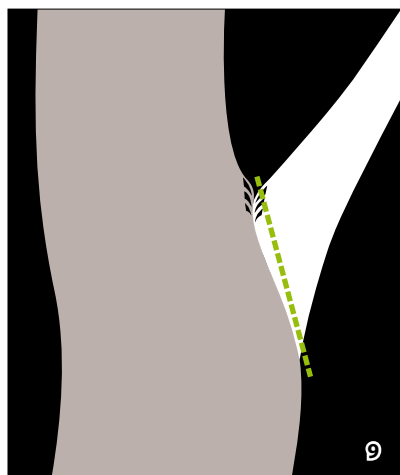
Reduktionssnitt - figur 11

Reduktionssnitt används när en gren eller krona ska reduceras i storlek. Diametern av den gren som ska sparas måste vara större än $1/3$ av diametern på den gren som tas bort. Snittet läggs tätt på den gren som tas bort men på utsidan av barkspåret.

Stora sår kan utveckla röta och vattenskott kan slå upp vid sidan av barkspåret. Dessa oönskade biverkningar ska tas med i övervägningen innan den hårda beskärningen utförs.

Toppkapningssnitt - figur 12

Toppkapningssnitt är ett snitt då man tar bort toppskottet mellan sidogrenarna på trädet. Snittet ger allvarliga rötproblem och ska inte utföras.





Det är viktigt att i gatuträdens unga skede arbeta med uppbyggnadsbeskärning. Här ekarna utmed Limhamnsvägen

4.2 Rätt årstid

Den ur trädets synpunkt bästa tiden för beskärning är från och med juli till och med september. Trädets energiförråd är då tämligen stort och dess försvarssystem helt aktivt. Sårved och försvarszoner bildas snabbt som skyddar mot invasion av skadegörare.

För de flesta trädslag får man även under vårvintern (februari - april) ett bra resultat vid beskärningsinsatser. Temperaturen bör dock inte vara lägre än -10 grader vid beskärningstillfället.

Vissa trädslag har en stark savstigning som medför ett kraftigt savflöde vid beskärningsingrepp. Beroende på trädslag och väderlek så kan savstigningen börja redan omkring nyår och upphör inte helt förrän bladen är fullt utbildade.

Trädslag som har ett mer eller mindre starkt savflöde på våren, och som därför inte ska beskäras då, är lönn, björk, avenbok, korstörne, valnöt, magnolia, vingnöt, falsk akacia, pagodträd och vindruva.

4.3 Det unga trädet

4.3.1 Planteringsbeskärning

På träd av en förstklassig plantskolekvalité med kvalitetsregler som följer Gröna näringsens riksorganisation, GRO, bör mycket få korrigeringar utföras i planteringsskedet. En mindre beskärning kan dock ibland behövas då ett träd är nyplanterat.

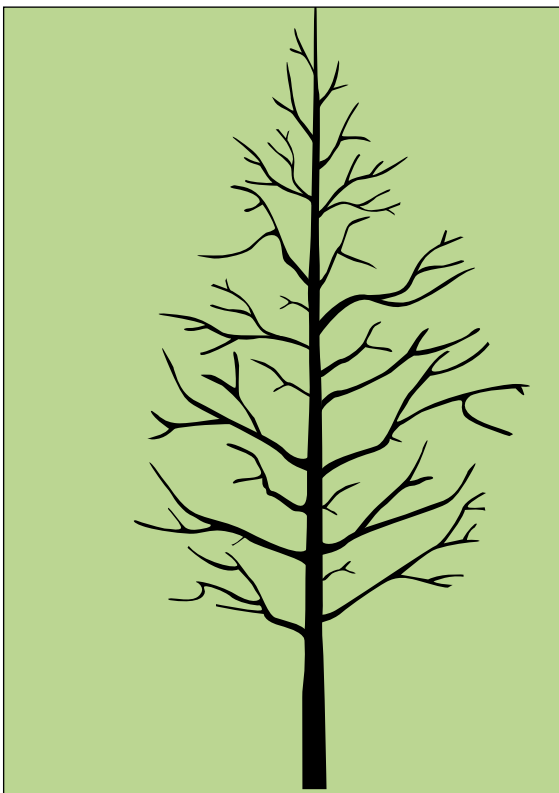
- Knäckta och avslitna rötter inkortas till oskadad ved med en vass sekator så att rena snittytor erhålls vilket i hög grad befrämjar bildningen av kallus (cellproduktion som övervallar sårytan) och utväxten av nya rötter.
- I kronan avlägsnas endast avbrutna, skadade grenar och helt felriktade mindre grenar. Konkurrerande toppskott tas bort först året efter plantering då trädet är i god växt.

4.3.2 Uppbyggnadsbeskärning

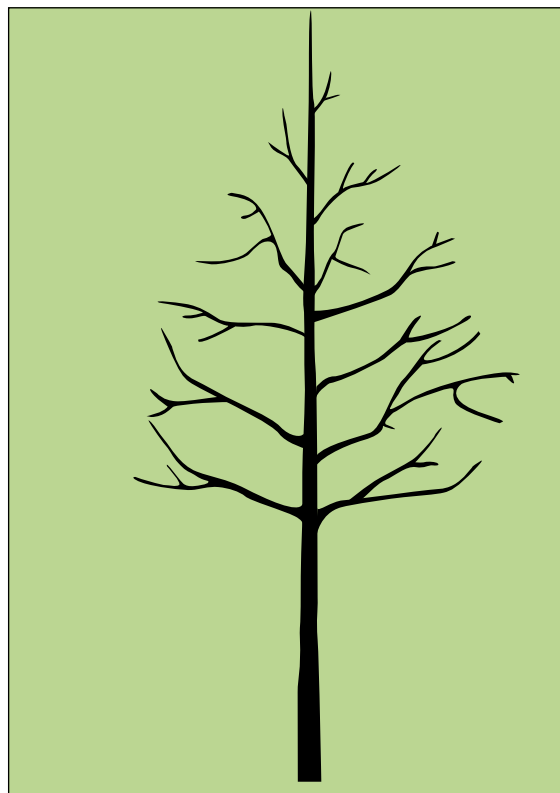
När man väl lyckats nå en god etablering av trädet så är uppbyggnadsbeskärningen den mest betydelsefulla av alla trädvårdsåtgärder för att skapa vackra och funktionsdugliga såväl gatuträd som parkträd.

- Den övergripande målsättningen är att i god tid rätta till trädets växtsätt så att framtida tekniska svagheter undviks och att trädet får ett vackert och för platsen ändamålsenligt växtsätt.
- Uppbyggnadsbeskärningen ska påbörjas så snart trädet etablerat sig, det vill säga normalt efter två/tre växtsäsonger på den nya växtplatsen.
- Hos de flesta gatuträd är det nödvändigt att forma kronorna så att de får en genomgående stam som medger en successiv höjning av kronorna. Detta för att tillgodose trafikens krav på fritt trafikutrymme.

- Höjning av trädkronan bör göras med ett mellansteg med sommarbeskärning, s.k. pinçering. Vid behov kan man då få nya grenar att växa ut.
- Ett av de allvarligaste hållfasthetsproblemen är när det bildas dubbla stammar som en följd av att det i toppen av trädet bildats två eller flera toppknoppar (terminalknoppar). Vanligtvis har sådana stammar en svag sammanväxning med bl a invuxen bark. Dessa extra toppar ska så tidigt som möjligt skäras bort, lämpligen redan när de endast består av ett eller tvååriga skott och absolut innan de utvecklas till en regelrätt dubbelstam (se även kap. 6.2).
- Grenar med en liten vinkel mot stammen får ofta en svag infästning och risken att det bildas invuxen bark, som gör infästningen ännu svagare, ökar betydligt. Därför ska sådana felaktigheter rättas till så snart som möjligt och grenar med liten vinkel mot stammen tas bort.



Obeskuret ungt träd



Uppbyggnadsbeskuret

4.4 Det mogna trädet

4.4.1 Kronreducering

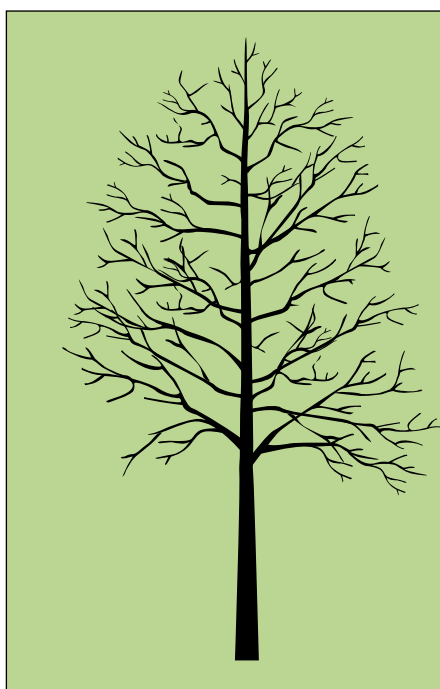
Det bör alltid vara en målsättning att trädet fritt skall få utveckla sin krona på ett typiskt sätt för den specifika arten. Det är dock sällan som träd på torg och utmed gator kan tillåtas få en helt fri utveckling av kronan.

Förutom den uppbyggnadsbeskärning som alla träd måste genomgå för att få en lämplig stamhöjd och en stark uppbyggnad av grenverket, så uppstår ofta under ett trädets långa livstid krav på att kronan måste reduceras av en eller annan anledning. Det är viktigt att så tidigt som möjligt uppmärksamma de träd som har fått en placering som inte medger att deras kronor kan tillåtas få en maximal utveckling.

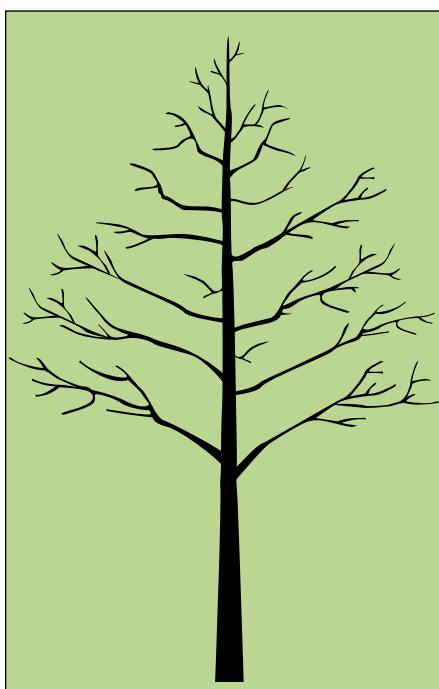
Genom att i god tid korta in de grenar som börjar sträcka sig mot husfasader, belysningsarmaturer eller in över tomtgränser så kan kronans volym reduceras och formen anpassas i mycket hög grad utan att ingreppet förstör trädets utseende. Ett stående krav då man kronreducerar ett träd är att trädets balans skall vidmakthållas.

Skulle en mycket kraftig volymreducering bli nödvändig på grund av att situationen runt trädet förändras så bör en avverkning och nyplantering med lämpligare trädslag starkt övervägas som alternativ till en eventuell hamling. Se vidare kap. 4.5.1.

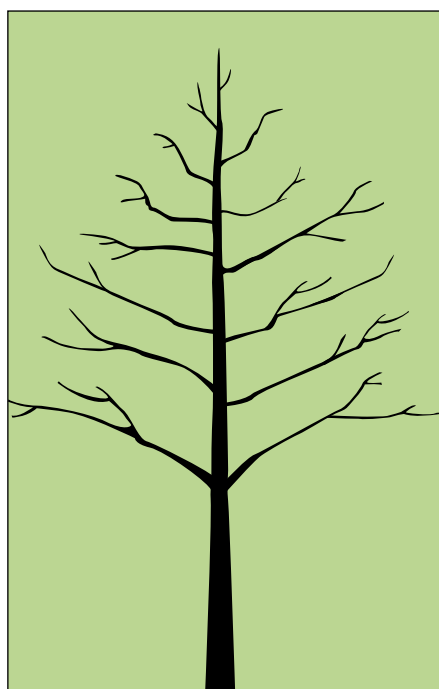
Vilken åtgärd som väljs är dock beroende av i första hand trädets betydelse för stadsrummet men även av trädslag, trädets ålder och vitalitet.



Obeskuret träd



Uttunnad krona



Kronreducerad krona



Bilden ovan visar på "hamling" av lind som utfördes på 70-talet och som orsakat problem för träden. Beslut togs vintern 2006 att återhamla trädet (se nedan) för att undvika instabilitet.



4.5 Det gamla trädet

4.5.1 Hamling

Reducering av en trädkrona är ingen normal skötselåtgärd för ett träd under något skede av dess utveckling. Målsättningen måste vara att framförallt parkträd men även gatuträd ska ha möjlighet till en fri utveckling av kronan så att de får ett naturligt och arttypiskt utseende. Det uppkommer dock i praktiken situationer där kronan av olika anledningar behöver reduceras.

- Omkringliggande stadsbyggnadsförändringar som påverkar trädets förutsättningar.
- Alltför kraftigväxande trädslag har planterats och trädet börjar därför komma i kontakt med byggnader eller orsakar andra problem.
- Träden är satta alltför tätt.
- Röttskador i stammen gör trädet riskabelt pga. tidigare hamlingsåtgärder.

En kraftig "hamling" av kronan får av flera skäl inte tillgripas för att reducera kronan. Trädets naturliga skönhet och växtsätt förstörs då för all framtid och de stora beskärningssår som oundvikligen uppstår leder ofta till kraftiga rötangrepp som förkortar trädets kvarvarande livslängd avsevärt.

I Malmö finns ett stort antal gatu- och parkträd som under 1960- och 70- talen blev kronreducerade genom hårda "hamlingar". För dessa träd kan s.k. "återhamling" vara den enda lösningen.

Har stympningen orsakat alltför stora rötangrepp i stammen så kan det vara nödvändigt att "återhamla" alla grenar helt till stympningsstället med vissa års mellanrum för hållfasthetens skull. Denna åtgärd strider mot tidigare presenterade regler vad gäller såväl snittstorlek som toppkapningssnitt. Dock kan detta ändå vara lösningen då valet annars står mellan det och att fälla trädet.

4.5.2 Kronrestaurering

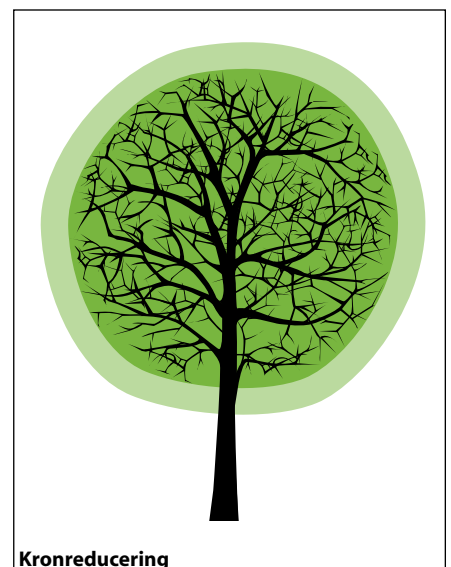
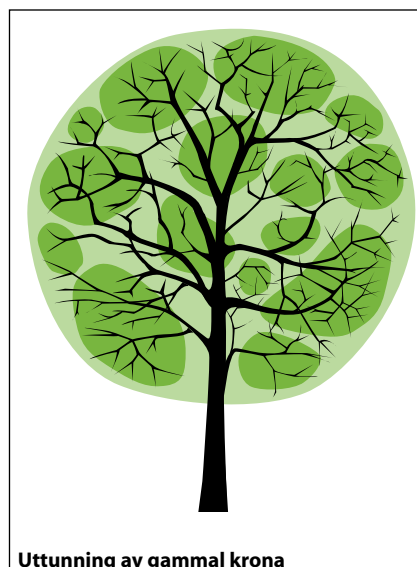
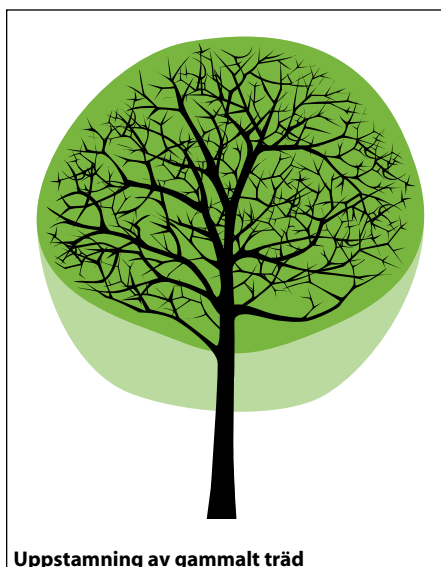
Avsikten med kronrestaurering är att bygga upp en ny krona på friska och stabila grenar. Skadade och döda grenar skall skäras tillbaka intill frisk ved.

Kronrestaurering används på gamla, värdefulla träd som har mist sin naturliga form och struktur vid stormskador, toppkapning, topptorka eller sjukdom. Kronrestaurering kan utföras på många släkten. Dock är det svårare att använda sig av denna metod när det gäller vissa arter som exempelvis bok och björk.

Kronrestaurering kräver experthjälp från arborister. De insatser som ska göras är ofta komplicerade och kräver såväl utbildning som speciella redskap.

Kronrestaurering på gamla träd kan göras i flera etapper med intervall på några år. Det ger trädets försvarssystem möjlighet att bli aktiverade, innan de slutliga beskärningsnitten utförs.

Om trädet blir skadat eller kraftigt tillbakaskuret, kommer det bildas mycket vattenskott. Då vattenskott har dålig förankring i gammal ved, bör skotten generellt skäras tillbaka vart 3 - 5 år.





De arkadklippta lindarna på S:t Pauli kyrkogata och Magistratsparkens hängbok är två fina exempel på formklippta träd i Malmö.



4.6 Formklippning

4.6.1 Arkadklippta träd

Olika typer av formklippta träd såsom arkader, spolträd och konformade träd är mycket uppmärksammade arkitektoniska inslag i Malmös stadsmiljö. De utgör starka rumsbildande och perspektivförstärkande element med sina strikta former och tillför samtidigt liv till stadsmiljön genom sin dubbelnatur att fungera både som formelement och som biologiska element.

Med sitt behov av stora årliga underhållsinsatser kan inte formklippta träd, av ekonomiska skäl, användas annat än i miljöer som har en hög prioritering. Vid skötsel av formklippta träd bör följande synpunkter beaktas:

- Träd som ska bli pyramid- eller pelarformade ska från början vara enstammiga.
- Klippning bör i de allra flesta fall utföras årligen för att erhålla en tillräckligt fast form på trädet.
- När det formklippta trädet börjar uppnå sin önskade storlek så läggs den nya klippytan så nära föregående års klippning som det är möjligt utan att orsaka skador på den äldre veden.
- För att behålla en önskad storlek på arkader och andra formklippta träd trots den årliga volymökningen som sker, så måste en hårdare inskärning ske med vissa års mellanrum där även en del av den äldre veden skärs bort.
- Vid klippning av arkader med hjullastarmonterat häckklippningsaggregat, som i dag är den mest förekommande tekniken, så måste en viss manuell efterputsning ske av sargade klippytor och ofullständigt avklippta skott. Observera att även undersidan på en arkad ska klippas även om en del luckor finns på grund av att vissa grenar dött av den starka skuggningen.

4.6.2 Stubbapilar

Till de mest typiskt skånska företeelserna hör de ”stubbade” pilarna. På de platser där det finns utrymme för traditionellt skötta pilar ska de skötas enligt följande:

- Vart 3:e-5:e år, beroende på växtkraft och placering, hamlas pilarna in helt och hållet. Alla skott skärs vid ”grenkragens” ytterkant eller upp till en centimeter utanför för att bygga upp stubbapilens "huvud".
- Alla skott på pilen klipps för att helt befria pilen från pilskorv och andra svampsjukdomar som övervintrar på årsskotten. För bekämpning av dessa sjukdomar, som under senare år blivit ett ökande problem, är hamling en utmärkt behandlingsmetod och efter svåra skorvår bör av saneringsskäl en så stor del som möjligt av hamlingen tidigareläggas.
- De skott som slår ut på stammen och vid stambasen bör tas så tätt in på stammen som möjligt för att i någon mån reducera skottskjutningen. De skall avlägsnas årligen för att stubbapilen skall erhålla sitt typiska utseende.
- Äldre stubbapilar blir mycket karaktärsfulla skulpturer som så småningom försvagas alltmer av röta i stammen. Eftersom de äldre stigna pilarna har det största estetiska och biologiska värdet så bör de behållas så länge som möjligt.

Ett problem som uppstått är att många av dessa pilerader och alléer är planterade nära cykelbanor och körbanor. Den kraftiga skottskjutning, som är en följd av inhamlingen, kan redan efter första växtsäsongen komma i konflikt med cykel- och biltrafik. Detta medför att många stubbapilar måste skäras in helt eller delvis varje år i stället för vart tredje till vart femte år.



Äldre stubbapilar försvagas alltmer p.g.a. röta i stammen. De skall dock i möjligaste mån bevaras då de har ett högt kulturhistoriskt värde.





Vintern 2007 genomfördes klippning av bokarna utmed Baltiska vägen med en hjullastarmonterad häcksax.



Pildammsparkens strikt beskurna siktlinjer ger en tydlig karaktär åt parken.

4.6.3 Siktlinjer i parker

Att underhålla siktlinjer som passerar genom trädbestånd innebär ett omfattande och avancerat beskärningsarbete. Om träden är höga som i Pildammsparken (för närvarande ca 30 m) så medför en sådan åtgärd att perspektivkänslan förstärks i mycket hög grad vilket kan motivera de ganska stora kostnader som detta underhåll medför.

För att i möjligaste mån hålla kostnaden nere så är det önskvärt att klippningsintervallet är så långt som möjligt. För ett trädslag som bok kan dock inte intervallet vara alltför långt då risken i så fall är överhängande att alltför stor del av de kapade grenarna helt dör och lämnar svårläkta öppningar i den gröna vägg som eftersträvas.

Ett klippningsintervall på tre år ger ett tillfredsställande klippresultat. Detta förhållandevis korta klippningsintervall medför förutom ett gott resultat också att man då fortfarande kan utnyttja häcksaxar för klippningen och kan undvika en tidsödande klippning med sekatorer. En klippning av den nedre delen av träden upp till 11 meters höjd kan utföras med en hjullastarmonterad häcksax.

4.7 Stamskott/vattenskott

Vissa trädslag har en mer eller mindre utpräglad förmåga att under vissa förutsättningar bilda skott som till synes springer direkt ut från barken på stam eller grova grenar. Detta är en förmåga som är mycket positiv för trädets möjlighet att överleva stormskador och brand mm. Den medför dessvärre också mycket extra arbete i stadsmiljöer då många stamträd ständigt skjuter nya skott på det som enligt våra önskemål borde vara kvistfria stammar. I sådana miljöer fördärvar dessa stamskott trädens utseende och är i hög grad ett hinder för gång eller cykeltrafik som ofta passerar nära trädstammarna.

De träd som i första hand har denna förmåga att bilda vattenskott är lind, alm, ek, poppel, al och pil. Framst är det i gamla alléer som det förekommer rikligt med stamskott, speciellt i lind-alléer.

Den behandling som ger ett acceptabelt resultat är att skotten kapas varje år, så nära stammen som möjligt under juli eller augusti månad. Vattenstamskott skall allra helst dras bort så att sovande knoppar ej startar ny skottväxt. Detta är extra viktigt på nyplanterade träd.

I estetiskt känsliga miljöer kan stamskotten i besvärliga fall behöva avlägsnas en extra omgång på försommaren.



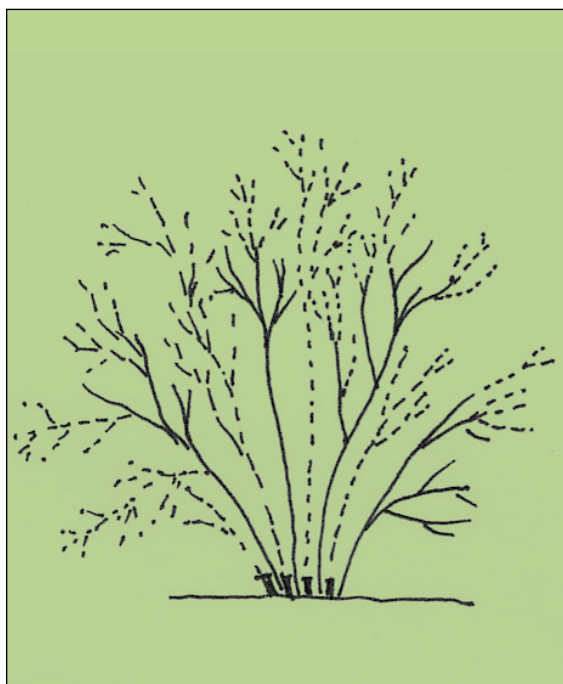
Lindar har en stor förmåga att bilda stamskott.

5. Busk- och rosbeskärning

Precis som med träd är målet att beskära friväxande buskar så lite som möjligt. I vissa fall kan dock buskar må bra av en beskärning för att förnygras och vitaliseras. När det gäller rosor och formklippta buskar kräver de återkommande beskärningsinsatser.

5.1 Planteringsbeskärning

En friväxande buske kan behöva beskäras vid planteringen för att få önskvärd form. Det handlar om att ta bort döda och oönskade grenar och skott. En buske med ett alltför glest grenverk kan behöva en planteringsbeskärning för att få ett tätare växtsätt. Man bör bygga upp busken på ett antal huvudgrenar, annars finns stor risk att busken upplevs som en trasslig härva av grenar som nöter mot varandra.



Successiv grengallring

5.2 Föryngringsbeskärning

Föryngringsbeskärning görs när en buske blivit bar nertill, när grenverket blivit kalt och glest lövklätt och när busken blommar dåligt.

Avsikten är att ersätta det gamla, svaga grenverket med unga friska skott. Möjligheten att åstadkomma en förnygring varierar från art till art, beronde på artens förmåga att bryta nya skott från äldre ved.

Flera arter kan inte förnygras vare sig med nedskärning eller grengallring utan måste bytas ut när de vanpryder sin plats. Det gäller bl.a Hamamelis, Laburnum, Magnolia, Prunus, Viburnum (utom *V. opulus*) och Genista (utom *G. tinctoria*), Cytisus och Rhus.

5.2.1 Grengallring

De arter som är svårförnygrade såsom Cotoneaster, Chaenomeles, Exochorda, Hippophae, Malus, Prunus, Potentilla, Rhododendron, Corylus och lövfällande Lonicera kan inte skäras ner helt och hållet. Man får då förnygra genom en successiv grengallring under några år. Grengallring kan också användas när man skall reducera en buske och ingreppet skall synas så lite som möjligt. För extra värdefulla buskar som står strategiskt placerade, är grengallring alltid att föredra framför nedskärning.

Grengallringen inleds med att några äldre grenar avlägsnas. Grenarna väljs i buskens mitt, så att ingreppet märks så lite som möjligt. Samtidigt måste beskärningen vara av en sådan omfattning så att tillräckligt med ljus når ner i busken, för att nya skott ska bildas.

Genom att upprepa proceduren under ett par år kan busken i sin helhet förnygras. Grengallringen av lövfällande buskar görs på sensommaren och fram till lövfällningen. Städsegröna buskar beskärs lämpligen på våren.

5.2.2 Nedskärning

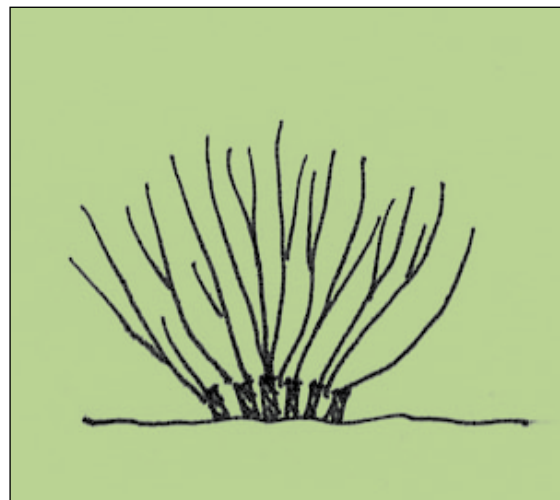
Nedskärning eller radikalbeskärning används för lättföryngrade arter såsom Aronia, Aralia, Buddleia, Corylus, Cotinus, vissa Cornus, Crataegus, Forsythia, Deutzia, Elaeagnus, Kerria, Kolkwitzia, Ligustrum, Lycium, Lonicera nitida, Potentilla, Philadelphus, Salix, Sambucus, Spirea, Symphoricarpus, Syringa, Tamarix och Weigela. Buskarna skärs ned till max 20 centimeters höjd. Ett större buskage skärs ner i omgångar under en treårsperiod för att så lite möjligt störa djurlivet. Då tas delar av buskaget bort eller varannan, var tredje buske.

Nedskärning bör kompletteras med en jordförbättring då buskarna förlorar mycket energi vid denna insats och därför behöver kompenseras med ny energi.

5.2.3 Rosor

Parkrosor behandlas som friväxande buskar enligt ovan. De behöver ingen regelbunden beskärning. Klätterrosor och rabattrosor behöver däremot årlig återkommande beskärning. Rosor beskärs för att hålla plantan grönskande ända ner från basen och för att få en riklig blomning. Rosor beskärs på våren, ”när björklövens blad är som musöron.” När grenar kortas in, läggs snittet ovanför ett utåtriktat öga. Vildskott från rothalsen och död och sjuk ved ska avlägsnas. Skotten dras eller grävs loss. För tehybrider, polyantha och floribundarosor ska gamla grenar, äldre än 3 år, avlägsnas. Fjolårsveden skärs därefter ner till 10-15 cm.

Klätterrosor indelas i engångsblommande sorter som blommar på fjolårsskott och återblommande sorter som blommar på årsskott och på äldre grenar. För den första gruppen gäller att regelbundet ta bort de äldsta grenarna vid basen. För den andra gruppen tas konkurrerande skott bort samtidigt som nya skott bevaras som kan ersätta gamla skott.



Årsskott efter föryngringsbeskärning genom nedskärning.



En häck med Kolkwitzia som skärs ned vintern 2006. Redan efter en säsong är den över 1 meter hög.



Silvias Rosenträdgård i Pildammsparken har ett stort inslag av förädlade rosor.



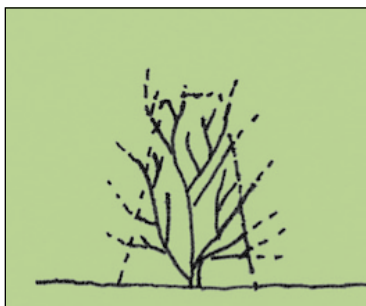
Nyplanterad avenbokshäck.



1:a året för buskar utan genomgående stam, såsom t.ex. liguster.



Andra året



Tredje året



Slutlig form



Klippta idegranshäckar inramar Slottsträdgården.

5.3 Formbeskärning

5.3.1 Lövfällande häckar

Vinterklippning tillämpas under uppbyggnadsskedet. I uppbyggnadsbeskärning av häckar skiljer man mellan häckar som byggts upp med genomgående stam som bok, avenbok, (som ofta planteras med stödpinnar) och häckar som byggts upp som buskar d.v.s. rikligt förgrenade från basen. Häckar med genomgående stam ska inte toppskäras förrän föreskriven höjd uppnåtts. För häckar utan genomgående stam görs beskärningen etappvis. Se illustrationer till vänster.

- Första beskärningen görs 1 - 1,5 år efter planteringen, då skärs buskarna ner till 10 -15 cm höjd.
- Andra vintern klipps häcken så att ca 20 cm av årstillväxten återstår. Första och andra året klipps sidornas utstickande skott.
- Tredje året klipps sidorna så att häcken smalnar av mot toppen. Varje år läggs den nya klippningen ca 5 cm utanför föregående års yta.
- När häcken nått sin fulla höjd övergår man från vinterbeskärning till sommarbeskärning två gånger om året. Häcken klipps i mitten av juni respektive i slutet av augusti-oktober. Beskärning av sidorna och toppen sker ett litet stycke utanför föregående års beskärning.

5.3.2 Städsegröna häckar

Städsegröna häckar bör helst beskäras i maj eller augusti. Vid vinterbeskärning får det aldrig ske senare än mars månad. Klippas häcken senare kan solen "bränna" partier som förut varit skyddade. Liksom med avenbok och bok får toppskotten inte klippas förrän föreskriven höjd uppnåtts. Först därefter kan sidorna klippas in hårt och toppskotten skäras av. Att förnygringsbeskärna städsegröna häckar är svårt. Idegran och liguster är dock tåliga och klarar en hård tillbakaskärning även som äldre.

6. Grundläggande funktionskrav

6.1 Uppstamning

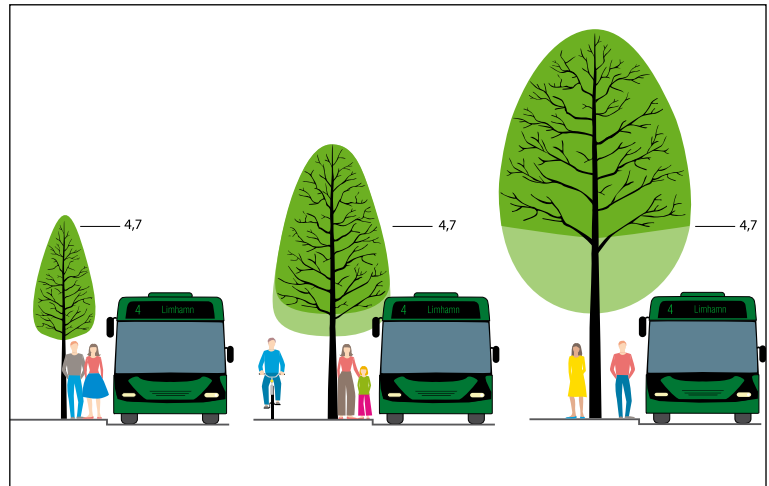
För att ett träd, där kronan måste höjas, ska bevara ett växtmässigt optimalt tillstånd bör förhållandet mellan stam och krona inte överskrida 1:2. Det betyder att kronans höjd ska vara dubbelt så hög som stamhöjden. Träden får därför inte stammas upp högre än till 1/3 av trädets totalhöjd. Detta förhållande mellan stam och krona innebär att trädet ser harmoniskt ut.

För att träden inte ska komma i konflikt med bilister, cyklister och gående krävs det att träd som står utmed körbanor uppstammas. För Malmös del gäller att uppstamning av gatuträd ska göras upp till 4,7 m fri höjd. Detta för att inte höga fordon ska slita loss grenar från träden med skadeståndskrav och trädskador som följd. Uppstamning av gatuträd och s.k. ”fri höjd” är ett krav på gatukontoret som väghållare och står uttalat i lokala trafikförordningen.

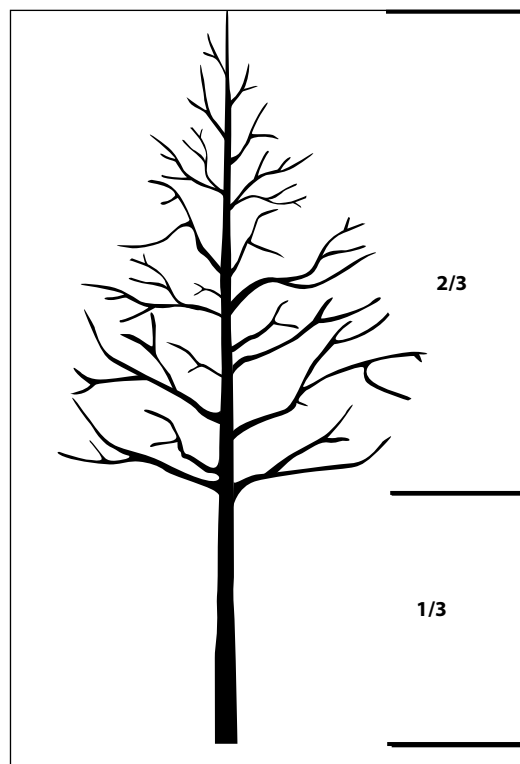
I vissa fall kan dock avsteg från denna regel vara nödvändig. Det gäller då en bedömning görs att träden helt tappar sin balans om trädhöjning upp till 4,7 meter utförs och där utseendet för gaturummet bedöms som viktigare. Invid gångvägar och cykelvägar och på torgtytor krävs en frihöjd på 2,6 m.

Innan träden når sin fullhöjd ska träden inte uppstammas till dessa höjder. Träden kan ge ett obalanserat intryck med en alltför liten krona i förhållande till stam. I trädens tidiga skeden kan det räcka att hålla deras kronor smala med hjälp av uppbyggnadsbeskrining.

Träd i parker och naturområden ska få utveckla sin naturliga form och sitt naturliga uttryck och behöver inte uppstammas. Träden ska efter uppbyggnadsbeskrining (se kap. 4.3.2) ges möjlighet att växa helt fritt. Uppstamning kan dock bli aktuell invid gångvägar och sittplatser och för att öka trygghetskänslan.



- Fas 1: Det nyplanterade trädet har en smal krona som inte räcker ut över körbana.
- Fas 2: Trädet stammas upp och utvecklar en bredare krona som upp till 4,7 meters höjd avpassas till fordon.
- Fas 3: Trädet är uppstammat till 4,7 meters höjd och kronan kan utvecklas fritt över körbanan.



För att uppnå ett harmoniskt träd skall kronan utgöra minst 2/3 av trädets totalhöjd.



Ett välvuxet pagodträd på Triangeln.



En ek på Föreningsgatan som saknar genomgående stam.



Den flikbladiga boken i Kungsparken är ett av Malmös finaste exempel på ett flerstamigt parkträd

6.2 Genomgående stam

Träd som har en genomgående stam från roten och upp genom kronan är normalt mer stabila och säkra än träd som förgrenar sig i flera stammar. Den genomgående stammen ska nödvändigtvis inte vara rät, men ska tydligt märkas genom kronan. Den genomgående stammen ska fortsätta upp till 2/3 av trädets förväntade totalhöjd.

Det är vanligt att det bildas två eller flera terminalknoppar på samma toppskott som kan bilda två eller flera likvärdiga stammar. Dessa stammar har en sämre sammanväxning än vad normala grenar har gentemot stammen. De har inte heller någon grenkrage med naturliga försvarszoner som skyddar den gemensamma stammen från att infekteras av röta om en av topparna skulle skadas och infekteras av någon svampsjukdom.

Problemet med dubbeltoppar kan undvikas eller minskas om man:

- vid besiktning av växtinköpet inte accepterar felaktigt växta träd.
- alltid byter unga träd som vandaliseras och då speciellt arter som har svårt att bilda ny genomgående stam såsom ek och hästkastanj.
- så tidigt som möjligt avlägsnar en konkurrerande stam.

När det bildats grövre dubbelstammar på grund av utebliven uppbyggnadsbeskärning omvandlar trädet den ena stammen till en gren. Man måste då ta bort denna gren för att minska risken för spjälkning. Se även figur 3 på s.6 och figur 11 på s.8.

När det gäller parkträd kan dock de träd som saknar genomgående stam bli de mest karaktärsfulla solitärerna. Dessa träd ska givetvis inte korrigeras.

6.3 Trygghetsbeskrning

Diskussionen kring upplevelsen av otrygghet i våra städer har under de senaste åren kommit alltmer i fokus. Många malmöbor har i enkätundersökningar som genomförts de senaste åren uttryckt att de upplever Malmö som en otrygg stad att leva i. Det är ett viktigt mål för alla som arbetar inom Malmö stad att se till så att dessa typer av känslor minimeras. Gatukontoret har ansvar för att sköta och vårda de offentliga ytorna och har därmed även ett ansvar att arbeta för att trygghetskänslan i det offentliga rummet ska öka.

De åtgärder som Gatukontoret arbetat med vad gäller trygghet är dels att få människor att utnyttja parker, torg och gator i större omfattning genom att öka attraktiviteten och skapa fler mötesplatser. Dels att se över belysning och vegetation på platser som upplevs som otrygga

När det gäller beskningsåtgärder för att öka känslan av trygghet har insatserna under de senaste åren koncentrerats på följande:

- att ta bort och glesa ur buskage invid mörka och otrygga platser som exempelvis gång- och cykeltunnlar.
- att höja trädkronor och glesa ur buskage för att öka överblickbarheten i parker och på platser som upplevs som otrygga.



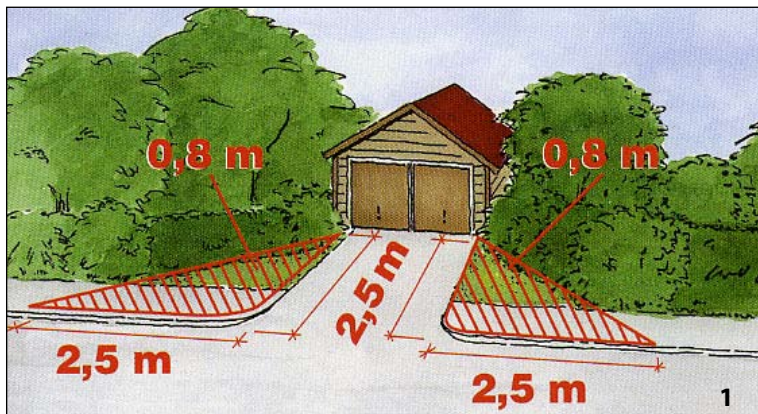
Trygghetsbeskrning genomförd i Segevång. Bilderna beskriver före och efter besknringen genomfördes 2002.



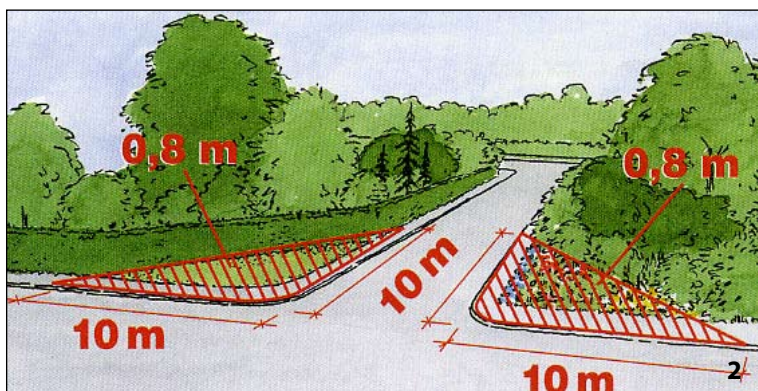
Före åtgärd:
G/c-tunnel där buskage bidrog till en känsla av otrygghet.



Efter åtgärd:
Samma tunnel där buskarna tagits bort för att öka tryggheten.



Vid utfarter ska sikttriangler hållas fria från vegetation för att förhindra trafikolyckor.



Vid gatukorsningar ska vegetation på samma sätt hållas nere.

6.4 Beskärning för att öka trafiksäkerhet

Buskars utbredning på allmän platsmark får inte inkräkta på trafiksäkerheten, inte heller skymma skyltar, trafikmärken och belysningsarmaturer. Gatukontoret ställer samma krav på privata fastighetsägare vad gäller växtlighet för att undvika att trafikolyckor sker.

”Tomter skall, oavsett om de har tagits i anspråk för bebyggelse eller inte, hållas i vårdat skick. De skall skötas så att betydande olägenheter för omgivningen och för trafiken inte uppkommer och så att risken för olycksfall begränsas.” (PBL 3 kap 17§)

Av denna anledning kräver gatukontoret att fri sikt hålls i gatukorsningar. Detta för att trafikanter ska hinna upptäcka varandra och på så sätt undvika olyckor.

Vid utfarter mot gata ska växter inte vara högre än 0,80 meter inom markerad sikttriangel (se bild 1). Sikten ska vara fri minst 2,5 meter från gatan eller gångbanan.

Vid gatukorsningar ska växter inte heller bli högre än 0,8 meter i en sikttriangel som sträcker sig minst 10 meter åt vardera håll. Se bild 2.

7. Typer av träd i Malmö

Här följer en genomgång av de träd som förekommer i Malmö inte bara med utgångspunkt för beskärning utan också med tanke på placering, typ av träd, uttryck och skötselinsatser. Denna genomgång bildar basen för resonemang- et kring hur man ska beskära träd. Ett träd måste bedömmas efter var det är placerat, i vilken typ av stadsrum. Men också utifrån tanken med trädet. Vilken funktion har det och vilket arkitektoniskt uttryck ska det beskriva?

Uppdelningen i olika typer av träd har också betydelse i diskussionen med entreprenörer och i dialogen med malmöborna. En bild som beskriver stadens olika kategorier av träd gör det lättare. Alla får samma utgångspunkt vid diskussioner som rör eventuella beskärningar.



Solitärt friväxande almar på Lilla torg som här är påsksmäckade.

7.2 Solitära träd

7.2.1 Solitära torgträd

Det solitära torgträdet står för sig själv och ska kunna utvecklas fritt. Upplevelsen och målet med trädet är det ska bli storslaget och ibland också skulpturalt.

Malmöns kanske främsta exempel på ett solitärt torgträd är blodboken på Gustav Adolfs torg, trädet som juletid förvandlas till Malmöns julträd.

- Torgträd ska så långt som möjligt utvecklas fritt. Trädet ska endast beskäras undantagsvis, exempelvis då trädets nedre grenar blir till hinder för gående.



Den solitära blodboken på Gustav Adolfs torg.



Exempel på friväxande parkträd i Magistratsparken som endast i undantagsfall skall beskäras.

7.2.2 Solitära parkträd

Träden i en park är det som ger parken dess karaktär. Träd placerade i grupper eller solitärt placerade träd ger olika innehåll och upplevelser.

- Parkträd ska i de allra flesta fall vara helt friväxande. Beskärning av dessa ska endast ske i undantagsfall som vid sittplatser och utmed gång- och cykelvägar.
- Grenar som sveper utmed marken ska bibehållas. Gräsklippningen får stå tillbaka för trädens naturliga växtsätt och höjning av kronor ska undvikas.

7.3 Gatuträd

7.3.1 Alléträd

Alléer har länge varit ett sätt att markera ett viktigt stråk eller en entré till en byggnad. En del alléer är kulturhistoriska rester, men de allra flesta är planterade i modern tid. Alléträd har oftast begränsad plats och måste anpassas till de krav som trafiken ställer.

- Alléträd invid gata kräver höjning av träd-krona upp till 4,7 meter. För att träden inte ska bli obalanserade krävs det att höjning- en görs likformig
- Träd som på sikt blir stora trädvolymmer kommer kräva återkommande beskärnings- insatser då höjning av kronan är ett krav som ställs på gatukontoret som väghållare.



Den gamla almallén ut mot Valdermarso planterades i slutet av 1800-talet. Almarna ersätts nu efterhand med lind.

7.3.2 Trädrad i mittremsa

Utmed många av Malmös gator är en trädrad planterad i mitten av gatan. Det beror många gånger på att gatorna tidigare haft spårvagnar som löpt i mitten av gatorna. När dessa försvann ersattes de med träd för att gatorna inte skulle uppfattas som så breda. Ett sådant exempel är ekraden utmed Bergsgatan som planterades 1986.

- Träd i mittremsor har ofta en begränsad yta till sitt förfogande och måste precis som alléträd anpassas till de krav som biltrafiken ställer med höjning av trädkronan upp till 4,7 meter.



Ekarna planterades 1986 i den breda mittremsan på Bergsgatan.

7.4 Formklippta träd

7.4.1 Arkadklippta träd

På vissa av stadens torg och gator finns träd som formklippas. Träden är arkitektoniska och upplevs som tydliga volymer och väggar.

- Att arkadklippa träd är en exklusiv skötselåtgärd som ska väljas med restriktivitet.
- Att erhålla vackra arkadklippta träd kräver att beskrävningsinsatserna sker från det att träden är små. Arkadklippning får aldrig bli en nödlösning för att ett träd har blivit för stort.
- Klippning utföres årligen. Vid klippning med hjullastarmonterat häckklippningsaggregat måste en viss manuell efterputsning ske.



På Triangeln finns fina exempel på formklippta plataner.



De formklippta bokarna i Pildammsparken skapar ett arkitektoniskt fulländat rum.

7.4.2 Formklippta parkträd

Formklippta parkträd är en skötselåtgärd som skapar en tydlig karaktär åt en park eller en plats. Malmö har ett stort inslag av formklippta parkträd, främst i Pildammsparken. För Erik-Bülow Hübe, som ritade parken på 1920-talet, var de formklippta bokträden en oerhört viktig ingrediens för att skapa en nyklassicistisk, formalistisk park. Magistratsparkens hängbok är ett annat exempel på ett formklippt parkträd där trädets speciella hängkaraktär förstärks av att trädets undersida klipps helt horisontellt.

- Siktlinjer i parker klipps var tredje år med hjullastarmonterat aggregat. Magistratsparkens bok klipps manuellt årligen.



Här ett exempel på relativt nyplanterade stubbpilar i Bellevueparken.

7.5 Stubbapilar

Skåne är känt för sina ”stubbade” vitpilar. De planterades på landsbygden som gränsmarkeringar på åkermarken och utmed landsvägar. Malmö har fortsatt traditionen med stubbpilar och har många trädrader med nyplanterade pilar.

- Att nyplantera pilar med avsikten att de skall bli stubbpilar medför höga återkommande skötselkostnader .
- Vart tredje till femte år hamlas stubbpilarna in helt.

7.6 Hamlade träd

Hamling kräver tuffa återkommande beskärningsåtgärder som endast få träddarter klarar. I Malmö finns många exempel på trädrader utmed gator som har skurits in och hamlats mycket hårt under 1960- och 1970-talen. För att rädda dessa träd kan det vara nörvändigt att starta ”återhamling”:

- Hamling är en mycket hårdhänt hantering av ett träd och bör därför användas med stor restriktivitet.
- Att hamla ett träd innebär att denna beskärningsmetod måste fortsätta med ett tidsintervall på 5 - 10 år. Riskerna är annars stora att det bildas röta i träden.



Lindarna på Johanneslustvägen hamlades vintern 2004 och träden har redan fått en kraftig och frisk återväxt.

7.7 Skog

7.7.1 Skogsområden

I många av Malmös äldre parker finns rena skogsbestånd som är resultatet av planteringar som gjordes i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet. De är idag en stor tillgång för malmöborna som rekreativa platser

- Områden med skog ska vara friväxande. Den beskärning som här ska utföras är borttagning av döda grenar och grenar över och invid gångvägar som hindrar framkomligheten.
- Med jämna mellanrum kan röjning behövas då skottuppslag av arter såsom fläder och alm annars riskerar att ta över.



Den från början naturlika planteringen runt Tallriken i Pildammsparken är idag ett skogslikt bestånd.



Kroksbäcksparkens naturlika planteringar planterades 1984 och börjar upplevas som skog.

7.7.2 Naturlik plantering

Under 1980-talet planterades många av miljonprogrammets parker med naturlika planteringar för att förbättra parkområden som upplevdes som kala och tråkiga. Likaså skapades under 1980-talet två av Malmös rekreationsområden med samma metod, Bulltoftaparken och Käglinge rekreationsområde.

Planteringarna består av olika växtsamhällen med olika artsammansättningar. Dessa planteringar är nu på väg att bli riktiga skogsbestånd, men kräver för att nå dit hårda gallringsåtgärder annars riskerar bestånden bli snåriga och ogenomträngliga buskage. Behovet av trygghetsbeskärningar är extra stort i miljonprogrammets planteringar.

- Naturlika planteringar kräver en skötselplan med ett klart uttalat slutmål. Planen skall tas fram redan i planeringskedet. I skötselplanen beskrivs de skötselinsatser vad gäller gallringsåtgärder som ska utföras inom den närmaste tioårsperioden.



8. Typer av buskar i Malmö

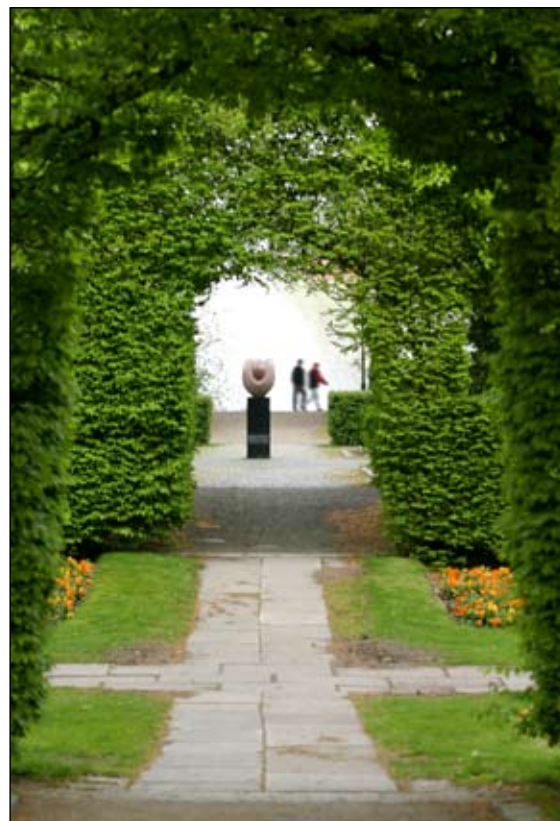
Liksom för träd finns det olika kategorier av buskar och rosor som skapar olika karaktärer åt stadsrum och parker. En solitärbuske som står stolt i sin ensamhet är en helt annan sak än ett strikt klippt avenbokshäck. Givetvis kräver dessa olika typer av buskar också olika insatser vad gäller bl.a beskärning.

Här följer en genomgång av de typer av buskar som finns i Malmö och hur de ska beskäras.

8.1 Solitära buskar

I många av Malmös parker finns prydnadsbuskar som i första hand är planterade för sitt prydnadsvärde. Solitärbuskar kan stå ensamma eller i mindre grupper och de ska utvecklas på ett för arten typiskt sätt vad gäller blomning, växtsätt, bladverk, fruktsättning mm.

- Solitära buskar ska endast beskäras i undantagsfall.
- För att slippa beskärning bör busken placeras så fritt som möjligt



Klippta avenbokshäckar avgränsar rummen vid Blomstergatan i Pildammsparken



Solitära syrébuskar på Falsterboplan.



Friväxande slutet buskage vid den lilla dammen i Pildammsparken

8.2 Slutna buskage

Friväxande, slutna buskage är tillsammans med träden den viktigaste ingrediensen i våra parker. Buskarna är rumsbildande och har stor betydelse för att skapa lä och skydd för såväl djur som människor. Genom sin skönhet vad gäller blomning, fruktsättning och bladverk ger de också trivsel till våra stadsrum.

- Slutna buskage ska inte beskäras annat än i undantagsfall och då busken är i behov av revitalisering
- För att slippa beskärning placeras buskage av små buskar med ca 0,6 meters avstånd från gator och gångvägar och stora buskar 1,5 meter ifrån.



Friväxande oxbärshäck i Källängen

8.3 Häckar

8.3.1 Friväxande häckar

Används på samma sätt som friväxande, slutna buskage men här är artvalet ett och samma och formen strikt. Används då man vill uppnå en mer tydlig rumsavgränsning.

- Beskärning görs endast i undantagsfall, då häcken orsakar problem som har att göra med sikt och trygghet.
- Med långa tidsintervall kan revitalisering av häcken bli nödvändig. Då skärs busken ned helt för att sedan slå nya friska skott.

8.3.2 Formklippta häckar

En klippt häck ger en tydlig rumsavgränsning och är ett ofta använt vegetationselement. I Malmös parker finns många exempel på fantastiska parkrum som byggts upp kring klippta häckar.

- Klippta häckar ger höga skötselkostnader
- Lövfällande häckar klipps en till två gånger per år, i juni och/eller i augusti. Städsegröna häckar klipps en gång per år i maj eller augusti alt januari-mars.

8.3.3 Häckar i mittremsor

Häckar i mittremsor planterades mycket under 1980- och 1990-talet då många gator smalnades av och träd planterades i en mittrefuger. Efterhand har dessa tagits bort, då de skapade problem med såväl försämrad sikt som svårhanterlig renhållning.

- Häckar i mittremsor kräver återkommande beskärningsinsatser vartannat - vart tredje år, för att undvika konflikter med fordon och gående, och är därmed mycket skötselkrävande



Galatheas hages klippta bokhäckar i Pildammsparken, ger en tydlig avgränsning och rumsbildning.



Mittremsan i Munkhättegatan, planterad med buskar.



Naturlika buskage är vanliga i Malmös parker. Här en bild från Slottsparken med fritt växande snöbär.

8.4 Naturlika buskage

Malmös parker innehåller på många platser skogsbestånd med fritt växande buskar. De naturlika buskagen är en viktig beståndsdel inte minst som skydd för insekter, fåglar och andra smådjur. Speciellt är brynet en artrik biotop, som skall lämnas ostört.

- Naturlika buskage ska inte beskäras annat än i undantagsfall där kraven på trygghet och/eller framkomlighet är stora.
- Anläggningar av större områden med naturlika planteringar måste alltid åtföljas av en noggrann skötselplan där slutmål och gallringsintervaller klart framgår.



Klätterrosorna utmed Linnégatan är mycket uppskattade.

8.5 Rosor

I många av Malmös parker finns inslag av förädlade rosor. Malmö är kanske mest känd för sina klätterrosor i mittremsan utmed Linnégatan. Rosplanteringarna kom till då spårvägen delade av gatan.

- Rosor måste beskäras årligen på våren för att vidmakthålla blomning och vitalitet. För rosor i mittremsor krävs ytterligare beskärning för att inte hindra trafikanter. Rosor ger höga skötselkostnader.

Principer för beskärning

Principer för beskärning beskriver de regler som gäller vid beskärning av träd, buskar och rosor i Malmö. Det gäller hur beskärning skall utföras, när vegetationen ska beskäras på året och i vilka stadier under dess livslängd som insatser skall göras.

Här redovisas även de krav som ställs på gatukontoret som väghållare, liksom de krav som ställs på privata fastighetsägare vad gäller skötseln av vegetation i tomtgräns.

Dokumentet visar på vikten att välja rätt växtmaterial för rätt plats. Redan i planeringen och i valet av vegetation måste insikten finnas om kommande krav på beskärning!

